

Certificering is niet de oplossing, want het garandeert wel of de organisatie van een bedrijf in orde is, maar niet of het werk in het veld daadwerkelijk goed wordt uitgevoerd. Niemand twijfelt aan de inzet of goede wil van de mensen in het veld, maar de huidige crisis laat zien dat bedrijven, om te overleven, werk aannemen voor bedragen die niet haalbaar zijn, althans niet om op een verantwoorde wijze archeologisch onderzoek uit te voeren. En omdat het uit de lengte of breedte moet komen, zal dat tekort op een of andere manier moeten worden aangezuiverd. En dat kan alleen door de kwaliteit van het onderzoek te beperken tot het laagst aanvaardbaar minimum. Eufemistisch heet dat dan 'keuzes maken'. De kwaliteit moet nu, en ook onder de nieuwe wet, getoetst worden door de betrokken bevoegde overheid. Maar die hebben lang niet allemaal de deskundigheid in huis om onderzoeken adequaat te kunnen toetsen, niet tijdens het veldwerk, en evenmin de rapporten. Bovendien is archeologie bij veel gemeentes niet iets wat echt leeft, in sommige gevallen is men zelfs ronduit afwijzend. Het gevolg is dat er een enorme variatie tussen gemeentes is: in de mate waarin archeologie een rol speelt in de planvorming en uitvoering en in de kwaliteit die geëist wordt.

De bevoegde overheid stelt wel eisen voor een onderzoek vast (meestal opgesteld door een bedrijf), maar toetst pas achteraf, en niet vooraf. Juist dit zou moeten gebeuren, met name als het werk wordt aanbesteed omdat dan vastgesteld kan worden of de winnende offerte wel toereikend is om de kosten van het onderzoek conform de eisen in het PvE uit te voeren. Dat dit niet gebeurt komt omdat wij nogal blind vertrouwen in de werking van de vrije markt, iets waar de nieuwe wet ook van uit gaat. Maar het is de vraag of je archeologie zo maar aan die vrije markt kan overlaten, het kan alleen onderzocht worden door het te vernietigen.

In het nieuwe systeem zullen de uitvoerende bedrijven onderworpen worden aan certificering, met als doel om de kwaliteit te waarborgen. Maar de instanties die in de dagelijkse praktijk moeten toetsen of het werk wel goed wordt uitgevoerd, zijn daar in de meeste gevallen niet goed op ingesteld of het ontbreekt ze aan inhoudelijke kennis. Die kennis kunnen ze natuurlijk inkopen bij de bedrijven of zzp'ers die zich als archeologische adviseurs profileren. Alleen hoeven die straks niet gecertificeerd te zijn om te mogen controleren en adviseren.

Het lijkt mij beter dat niet de bedrijven gecertificeerd worden, iedereen die (nu nog) bij archeologische bedrijven werkt is gemotiveerd genoeg om goed werk te leveren, maar dat aan de controlerende zijde de kwaliteit wordt verhoogd en geborgd

Tenslotte nog een opmerking over specialistisch onderzoek, als specialist Romeins en middeleeuws bouwmateriaal. Archeologie is het onderzoeksgebied binnen de driehoek gevormd door mens, tijd en ruimte, het is dus vanuit heel veel verschillende wetenschappelijke disciplines te onderzoeken (een aantal van de grote Nederlandse archeologen uit het verleden zijn dan ook niet begonnen als archeoloog). Juist het specialistisch onderzoek heeft baat bij deskundigen die vanuit hun specifieke - niet noodzakelijkerwijs archeologische - achtergrond kijken naar de archeologie. Het certificeren van specialisten als uitsluitend archeologen die - al dan niet tijdens hun studie - specialistische kennis hebben opgedaan, zal naar mijn mening leiden tot een vershraling van kennis en mogelijk zelfs tot tunnelvisiedenken.